

טעימות

הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

הערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

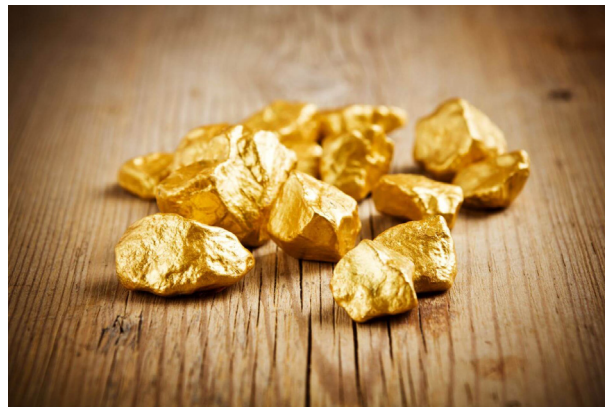
כוחות הנפש | אנשים מעבירים גם מידע 'משעמם'

שיהא ניכר לג' בני אדם. הרמב"ם כתב שהכוונה דוקא לאנשים פשוטים, אבל אם ניכר לחכמים בלבד, אינו בכלל. כלומר, שהוא הבין ש"ניכר לג' בני אדם" זה אות והוכחה לזה שאכן הדבר ידוע ופשוט לכל שעמוד זה מאבן, שלוקחים ג' בנ"א מן השוק ובודקים אם הם מזהים שהעמוד של אבן.

אבל רש"י כתב (לעיל כה, ב) משום "דמידי דידעו ביה תלתא בני אדם הוי דבר מפורסם". ומשמע דכוונתו לדין "חברך חבא אית ליה" שמג' בני אדם מתפרסמים הדברים לכולם. [וכנראה לכן שינה מלשון הגמרא "שלשה" ל"תלתא", כדי לרמוז לדין "אפי תלתא"].

[ולדברי רש"י יש לתמוה קצת, וכי מי שישבע על העבר לשקר, וג' בני אדם יודעים שלא היו הדברים מעולם, האם זה יגדיר את שבועתו כשבועת שווא. שהרי כבר הדבר מפורסם שלא היו דברים מעולם, ושבועתו שבועת שווא. וצ"ע בזה].

ואנו רואים דבר מעניין, שאנשים מעבירים מידע גם בנושאים "אפוריים" כמו

במשך מאות שנים טענו המדענים שהם יכולים להפוך מתכות אחרות לזהב

מאיזה חומר עשוי עמוד זה. ובאמת, גם "מחאה" שמוחה פלוני על שדהו, גם זה נושא "אפורי" לרוב בני האדם שאינם מכירים את האנשים הנידונים ואת השדה המדוברת, ואעפ"כ הם מעבירים את המידע מפה לאוזן עד שהוא מגיע אל הלוקח.

מהדף ליומי | דחף הפטפוט – לדברי תורה!

למה ה' ברא כזה יצר של "פטפוט" בדברים משעממים וחסרי משמעות? כדי שאנשים "יפטפו בדברי תורה". גם נושאים "משעממים" כביכול, הם נושא לשיחה ולפטפוט בדברי תורה. העיקר – להגות בתורה באהבה ולשוחח עליה בכל עת.

מעניין לדעת | אלכימיה – מדע שהתמוסס...

בגמרא שלנו למדנו דוגמא לשבועת שווא "הנשבע על עמוד - שכבר הוכר ע"י שלושה כעמוד של אבן - שהוא עמוד של זהב". הגמרא מניחה בפשיטות שאבן לא יכולה להתהפך לזהב, ולכן זו שבועת שווא. בגמרא לעיל מבואר שלכן גם אין בזה קרבן שבועת ביטוי כי השבועה הזו אינה ב"יהא", שאי אפשר שאבן יתהפך לזהב.

מעניין לדעת שבמשך מאות שנים טענו המדענים שהם

יכולים להפוך מתכות אחרות לזהב. הם קראו ל"מקצוע" הזה "אלכימיה".

ה"אלכימיה" היתה נחשבת ל"מקצוע נחשק", מי שעבד בזה – ההכנסה שלו היתה מובטחת. זה היה סוג של "הייטק" בימינו...

עד כדי כך שהחובות הלבבות מתאר את בעל הבטחון שהוא הרבה יותר רגוע מהמדען האלכימאי:

"הבוטח באלוקים יביאהו ביטחונו לפנות את לבו מענייני העולם, ולייחד לבבו לענייני העבודה, ויהיה דומה במנוחת נפשו ורוחבו לבו ומעוט דאגתו לענייני עולמו לבעל האלכימיה, והוא היודע להפוך הכסף לזהב, והנחושת והבדיל לכסף על ידי חכמה ומעשה... בעל האלכימיה צריך למעשים ולמלאכות לא ישלם לו חפצו זולתם, ואפשר שימיתוהו ריחם ועשנם, עם התמדת העבודה ואורך היגיעה בהם לילה ויומים..."

לפי"ז יש לדון על האומר על עמוד של ברזל שהוא של זהב, ואינו נודע לג' בני אדם, האם הוא חייב קרבן כי הוא דבר שישנו ב"יהא", בעולם של פעם...

דקדוק | גם לפי רש"י מדובר בג' אנשים פשוטים

והנה, לגבי היתר אמירת לשון הרע שנשמע כבר בפני "אפי תלתא", כתב החפץ חיים שזהו דווקא באנשים רגילים, אבל אם השלושה (או אחד מהם) הם תלמידי חכמים ויראי שמיים שאינם נכשלים בלשה"ר אין בזה את ההיתר של "אפי תלתא". ולפי זה לכאורה גם בנידון דידן, אם מדובר באנשים שאצלם "מילה בסלע שתיקה בתרי" ואינם ממהרים לפטפט ולספר כל מה שהם רואים, הרי ממילא אין הדבר עשוי להתפרסם ואין בזה דין של "ניכר בפני שלשה".

אם נכונים דברינו נמצא **שגם רש"י מודה להרמב"ם שמדובר באנשים פשוטים**, אבל לא מטעמיה. לפי הרמב"ם זהו משום שידיעת אנשים פשוטים מהווה אינדקציה לפשיטות הדבר וגילוי אצל כולם, ולפי רש"י ידיעת ג' אנשים פשוטים מהווה סיבה לכך שהמידע יתפרסם ויתפשט בכל מקום.

העמקה | הגדרת "שבועת שווא"

"על האיש שהוא אשה" – לכאורה הוא טוען שהאשה **התחפשה לאיש**, ואם כן מדוע זה באמת נחשב דבר ידוע? [ואין לומר שאמר תרתי דסתרי: האיש הוא אשה, שזה בוודאי דבר בלי משמעות. שהרי א"כ זה היה בכלל "דבר שאי אפשר", אבל המשנה הזכירה זאת בתוך רשימת "דבר הידוע לאדם"].

ואולי כיון שיש לפחות ג' בנ"א שיודעים בוודאות שהוא איש – אביו ואמו ואשתו – נחשבת שבועתו לשבועת שווא.

ויש לעיין, האם צריך באמת לברר תחילה האם אין אמת בדבריו, או שכיון שאנו מניחים לחזקה שאדם שנראה כאיש הוא איש ולא אשה, מענישים אותו עד שיוכיח אחרת.

אבל **איני יודע מה הגבול בזה**: אם יבואו שישים ריבוא ויגידו לנו שראו גמל מתעופף, וכי נלקה אותם שבועת שווא? הרי העידו על קריעת ים סוף ומכות מצרים שהם נפלאות גדולות יותר מגמל פורח באוויר.

האם יש שיעור למספר האנשים שמעידים על נחש כקורת בית הבד? ואולי אם באו שני עדים ואמרו "ראינו נחש כזה" יש להם נאמנות ואם ישבעו על זה אין כאן שבועת שווא.

היה מקום לפרש שכוונת המשנה באופן שגם הנשבע עושה זאת בדרך של דבר משונה. הוא לא אומר "אמת נשבעתי" אלא "הבל נשבעתי". זה דיבור בסגנון של הבלים והגזמות כדרך בני אדם קלי דעת. אבל זה תלוי בפירושו "שבועת הבאי", ואכמ"ל.

בפרשת מצורע אומרת התורה לקחת שתי ציפורים חיות, לשחוט אחת מהן ולשלוח לחפשי את השניה. חז"ל אמרו שהציפורים מסמלות את הפטפט, לכן שוחטים את הציפור, לרמז על שחיטת יצר הרע של פטפטי לשון הרע.

אבל מדוע אם כן משאירים את הציפור השניה? משום שהתורה לא רוצה שנשתוק, התורה רוצה ש'נפטפט' בדברי תורה. כתוב בירושלמי 'כל פטפוטיא בישין, וכל פטפוטיא דאורייתא טבין'.

לא די שהמצורע ישחוט את יצר הפטפט הרע, צריך הוא לקיים לעולם את כוח הפטפט הטוב. כי התיקון של הפטפט הרע הוא בפטפט הטוב.

זה רמזו חז"ל באמרם 'מה אומנתו של אדם בעוה"ז יש עצמו כאילם, יכול אף בדברי תורה ת"ל צדק תדברון', ומבואר שאין כאן שני עניינים, לשתוק מדברי חולין, ולהגות בדברי תורה, אלא זהו עניין אחד, להשתמש בכח הדבור לטובה ולא לרעה. וזה מתקן את זה.

וכן אמרו חז"ל 'מעשה ברשב"ג שקרא לטבי עבדו ואמר לו לך לשוק וקנה לי מאכל טוב, הלך טבי והביא לו לשון של פרה. שוב אמר לו רשב"ג הבא לי מאכל גרוע, הלך וקנה לו שוב לשון של פרה, והסביר טבי 'כאשר הלשון טובה אין טובה הימנה וכאשר היא רעה אין רעה ממנה'.

דוגמא מהחיים | פטפוטי 'תוצאות המדגמים' שמעולם לא קלעו לאמת

היצר הרע של ה'פטפט' הוא משונה מאד. הרבה פעמים אין בו שום תועלת או הנאה ממשית, זולת מימוש הדחף לפטפט.

דוגמא טובה לזה אפשר למצוא ב'מוצאי יום הבחירות': הבחירות הנערכות בישראל מוכרעות בשנים האחרונות על חודו של מנדט לצד זה או אחר. אין סקר או מדגם שמסוגל לדייק ברמה כזאת של מנדטים בודדים בין ה'גושים' הפוליטיים. ולמרות זאת – המוני אזרחים ממחרים להתעדכן ב'תוצאות המדגמים' עם סגירת הקלפיות, למרות שהכל יודעים בבירור שהתוצאות הללו עתידות להשתנות בשעות הקרובות!! מה מניע כל כך הרבה אנשים לבזבז שעות ארוכות בהקשבה לפרשנויות וניתוחים על 'תוצאות' מדומיינות? ... זהו יצר ה'שיחה'. הוא רוצה לפטפט, להתעדכן, לשוחח.

לשם מה ברא הקב"ה יצר משונה כזה? כדי שננצל אותו ל'פטפוטיא דאורייתא'. לפעמים יש 'פטפט' בתורה שאיננו אלא הוה אמינא, מצוי למצוא באחרונים לשונות כמו: "שוב ראיתי ברשב"א דלא כדברי... אך לא מחקתי משום דכל פטפוטי דאורייתא טבין", כלומר, עצם הדיון והניתוח בדברי תורה, גם אם אינם נשארים למסקנא, ואינם אלא 'אילולי דברי הרשב"א', הוא דבר חשוב וגבוה מאד לפני ה'.

מהדף ליומי | כמה חשובים פירות האילן!

לפי תוספות השבועה היא שבועת שווא מכיון שאמר שייאסרו עליו כל פירות שבעולם, ואי אפשר להתקיים [למשך שנים ארוכות] בלי כל פירות שבעולם.

בפשטות מבואר כאן עד כמה קריטית אכילת הפירות, עד שאי אפשר להתקיים לאורך ימים ושנים בלי אכילת הפירות.

והנה, בימים אלו אנו נידונים על פירות האילן. כמה חשובים הם ה"ממתקים" שנתן לנו הקב"ה!

היום אנו יודעים שכל צבע פרי מסמל סוג אחר של מאפייני בריאות. ובכל פרי ופרי יש הרבה וויטמינים ונוגדי חימצון ומונעי מחלות. הקב"ה מתנהג אלינו ממש כמו אמא רחמניה שממתיקה לילד שלה את הסוכר, ומאכילה אותו ויטמין C באמצעות "דובונים" מתוקים, כך הקב"ה ברא פירות מרהיבים וטעימים כדי לענג אותנו ולהאכיל אותנו בויטמינים, סיבים תזונתיים, נוגדי חימצון, ועוד ועוד.

מהדף ליומי | "פירות" כוללים הרבה יותר מ"רק" פירות...

אכן הפוסקים מבארים שכוונת התוספות שאי אפשר להתקיים אם ייאסרו כל פירות העולם עליו, משום שמשמעות "פירות שבעולם" היא לכל מיני המאכלים, שהכל הוא פרי ממשוהו. ואם באמת יוסיף ויאמר חוץ מחיטים ובשר – אין זו שבועת שווא.

והנה, בחג השבועות אנו מוצאים כעין זה, שהקדמונים מפרשים "פירות האילן" במובנים נוספים: נשמות האדם הינם פירות של עץ החיים, חידושי תורה שהם פירות של התורה שהיא עץ חיים, ועוד ועוד. הרי שהמושג "פירות" יכול להתרחב לעוד ועוד מובנים.

דיון | שבועה בדרך של "כה יארע לי אם לא..."

יש מפרשים דאע"פ שלא אמר שראה נחש כקורת בית הבד אלא שייאסרו הפירות שבעולם עליו אם לא ראה, מכל מקום זה נחשב שבועה שראה נחש כזה. כי אחד מדרכי השבועה לומר "כך וכך יקרה לי אם לא כך וכך".

כך גם אנו מוצאים בימים אלו במגילת רות: "כה יעשה ה' וכה יוסיף – כי המוות יפריד ביני ובינך". עיי"ש במפרשים דהיינו "ה' ימשיך לייסרני ויוסיף על זה, אם לא רק המוות יפריד ביננו".

וכן מצאנו באברהם שאמר "הרימותי ידי אל ה' קל עליון, אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך" כתב הרמב"ן: "ואונקלוס אמר ארימית ידי בצלו קדם ה'. יאמר, התפללתי אל ה' וכפי פרושות השמים אם אקח מכל אשר לך. כלומר כה יעשה לי אלקים וכה יוסיף אם אקח". [והעיר אאמו"ר שחידוש הוא שזה לשון תפילה "התפללתי אל ה' וכפי פרושות השמים", וכי אם יתפלל שיארע לו כך וכך נחשב שהוא מקלל או נשבע? וצ"ע].

השקפה | אפשר להניח תפילין של ר"ת ולעבוד עבודה זרה...

התוספות הקשו מדוע חשב משה שבני ישראל יחששו לאיסור שבועת שקר יותר מאשר איסור עבודה זרה החמור. מה יועיל בהשבעתם אם חושדם בעבודה זרה.

כדי להסתכל בהגהות יעב"ץ כאן שהאריך לבאר שעובדי ע"ז אינם כופרים במציאות ה' אלא מבקשים להם איזה אמצעי להוריד השפעה עליהם, בטענתם שמרוב שה' גבוה מעל גבוה אין הם מסוגלים או ראויים להתדבק בו באופן ישיר.

והנה עצם דבריו מוכחים גם מעצם דברי הגמרא בדף שלנו ששקול ע"ז כנגד כל התורה, ואם 'עבודה זרה' היינו עזיבת כל הדת והאמונה, מה שייך עוד 'כל התורה כולה' אחרי זה. אלא בוודאי יתכן שיהא מקיים את כל התורה כולה ויחד עם זה עובד עבודה זרה ועל זה אמרו חז"ל שהרי הוא כמי שביטל כל התורה כולה.

אבל לא הבנתי איך תירץ היעב"ץ בזה את שאלת התוספות. הלא סו"ס יש שני איסורים: ע"ז ושבועת שקר, ומהיכי תיתי שיחששו מאיסור שבועה יותר מאיסור עבודה זרה.

ואולי כוונתו שהתשוקה לעבוד עבודה זרה כל כך גדולה, שיש בה לפעמים הרגשה רוחנית נעימה ומרוממת שהוא מתקרב בזה אל הקב"ה, והוא מרגיש שזו "מצווה גדולה", אבל הוא לא מסוגל להישבע לשקר.

הוא אומר: יתכן שיש לו תפילין דרבינו תם, וכל סוגי האתרוגים וההידורים, מעשר שוב בבית, מכשיר בעצמו את הבבשר – אבל הוא עובד עבודה זרה... כמה עלינו להתרחק מכל חשש של השפעת שפע חיצונית זולת אבינו שבשמיים.

עיון | איך השבועה מחייבת את ישראל קודם קבלת התורה

המהרש"א כאן מתרץ את קושיית התוספות דהשבועה איננה מצד איסור שבועה אלא מצד הקבלה שבדבר "נראה

ביאור | השבועה בקבלת התורה – כוללת אלה וקללה

לעניות דעתי נראה ליישב את קושיית התוספות באופן אחר: השבועה בקבלת התורה כללה גם אלה וקללה. הם קיבלו על עצמם עונשים חמורים וקשים אם יעברו על השבועה.

הרבה שואלים מדוע התורה מאריכה בעונשי העולם הזה, בקללות שבתורת כהנים ומשנה תורה, והרי עיקר העונש הוא בעולם הבא. אך נראה דהתורה לא באה לתאר את העונשים של החוטאים, שהם אכן בעיקר בעולם הבא, אלא את ה"ברית אלה וקללה" שהכניסו ישראל עצמם אליו. עיין בזה באורך ברמב"ן תחילת פרשת בהר, שלאחר ש"ברית הדמים" – ברית אהבה, לא הספיקה למנוע את ישראל מן העגל, הוסיף הקב"ה לכרות עמם גם "ברית אלה".

ממילא מיושבת קושיית התוספות. גם אם אינו חושש מעונשי עולם הבא על שיעבור עבודה זרה, מכל מקום הוא ירא מן השבועה שהטילה עליו קללות ועונשים ומכות נאמנות אם לא יעמוד בקבלתו.

דקדוק | תרי"ג מצוות תלויים בה! רק תרי"ב!

הגמרא אומרת שהציצית שקולה כנגד כל תרי"ג מצוות. ועפי"ז אנו מבקשים בשעת לבישת הציצית שהקב"ה יחשיבנו כאילו קיימנוה בכל פרטיה ודקדוקיה "ותרי"ג מצוות התלויים בה". אלא שיש לתמוה, הרי **מלבד** מצוות הציצית ישנן רק **תרי"ב** מצוות!..

ונראה לומר **שבמצוות ציצית יש שני חלקים:** א' חובת הטלת ציצית בבגד שעליו, אם יש בו ד' כנפות. ב' ליחד בגד אחד כזה לזמן התפילה ודברים שבקדושה (קריאת התורה, הנחת תפילין, וכדומה).

והנה, החלק הראשון הוא לבדו מחוייב מבחינה הלכתית, אבל החלק השני אמנם איננו חובה אבל זהו הקיום השלם של תכלית המצוה – שיהיה אדם מעוטף בטלית של מצוה.

אחת ההוכחות לקיומו של החלק השני הנ"ל, היא ממה שאמרו חז"ל שבכלל מצוות "ואנוהו – אתנאה לפניו במצוות" שיהיה עושה לו טלית נאה. ותמוה, הרי המצוה מתקיימת בחוטי הציצית, הבגד הינו רק ה"דבר החייב" במצוה הזו. והרי זה כמי שיבנה לו "בית נאה" כדי לקיים ואנוהו על מצוות המזוזה או המעקה!..

מוכח מכאן שאין הדברים דומים. מצות מזוזה או מעקה לא נועדה בשביל שיהיה לאדם "בית עם מזוזה", אלא להיפך, אם יש לו בית – שיהיה בו מעקה ומזוזה. אבל מצות ציצית תכליתה שיהיה לאדם "בגד עם ציציות", זאת הגדרה אחרת

דלא קשה מידי, דהשבועה עצמה היא קבלת התורה. ואי לאו השבועה, בדיבורא בעלמא ליכא קיבול ולא היו נענשים אם יעברו עליה. וכן מוכיח המקרא דכתיב לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתנו וגו' והרבה כמוהו וק"ל".

ובהגהות הרש"ש השיג עליו: "ואינו כלום, דמכל מקום קשה במה קבלו על עצמם קיום שבועה".

ואני הקטן תמה על הרש"ש: וכי בין הגויים ליכא שבועה, וכי לא נשבע אדוני ארץ מצרים "חי פרעה אם תצאו מזה"?... והרי אפילו לפני **שנולד** משביעים אותו, למרות שהוא אינו מצווה כלל במצוות, ומה תועלת בשבועה זו.

והנה, יש שואלים כעין שאלת הרש"ש על חיוב הקטן לשמוע לחכמים שחייבו אותו לקיים המצוות מדרבנן. הרי הוא אינו מצווה ב"לא תסור", ומה יהיה המחייב הראשון לציית לחכמים.

אלא נראה פשוט **שהקב"ה נתן לכל אחד שכל ונשמה להבין את הדברים המחייבים אותו.** כמו שכתב המלבי"ם על הפסוק "לא נשא לשווא נפשי ולא נשבע למרמה", שיש עוולות שאיננו מסוגלים לעשות מצד מידות האדם (מצפון, יושרה, חמלה) שנטע בנו הקב"ה, וזה נקרא ש"משביעין את האדם קודם לידתו" היינו אוסרים אותו בכבלי מוסר ויושר אל הטוב. ומאיך, יש מעשים משתוקקים לעשותם מצד מעלת הנשמה שנמצאת בנו ושואפת אל הטוב (להיטיב, להכיר טובה, להתרומם, להתקרב לה').

שני הדחפים הללו לשלימות ולאושר, נכללים בפסוק "מי יעלה בהר ה'... נקי כפים (במעשיו) ובר לבב (במחשבותיו ודיעותיו) אשר לא נשא לשווא נפשי (הנשמה היא "נפש ה" כביכול, מדיליה נפח, והאדם שלא נושא את נשמתו לשווא יוכל להגיע אל הר ה') ולא נשבע למרמה (שבועה היא המצפון הנובע מהמידות הטובות המייסרות את האדם לא לעשות עוול ורע).

שמעתי פעם מהגרא"מ פייבלזון שליט"א: אם נשאל אדם – אפילו גוי כופר גמור – מדוע הוא עושה איזה מעשה טוב (צדקה או חסד), והוא ישיב לנו: **כי אני רוצה לעשות טוב.** זה יתקבל על דעתנו. "להיות טוב" זה נימוק ראוי לעשייה. אבל אם נשאל אדם – אפילו גוי כופר גמור – מדוע הוא עושה איזה מעשה רע (מכה מישהו למשל) הוא יסביר לנו הרבה הסברים למה זה מגיע להוא, או למה הוא לא מתגבר על הדחף לעשות זאת וכדומה, **אבל לעולם הוא לא ישיב לנו: כי אני רוצה לעשות רע.** נכון?

הוא אומר: בטבע האנושי טבועה התפיסה ש"טוב" זה נימוק לעשייה, ואילו ה"רע" הוא נימוק לשלילה. כי האדם נברא בצלם אלקים, שואף אל הטוב והאמת.

זאת כוונת המהרש"א, עוד לפני קבלת התורה אדם הגון לא היה נשבע לשקר, ולכן זוהי בהחלט סיבה לכך שהתורה מחייבת אותנו, שהרי נשבענו לקבלה ולקיימה.

לבגד, והיא תכלית המצווה.

אשר לפי זה יבואר כוונת הגמרא, שבאותה "טלית של מצווה" תלויים כל תרי"ג המצוות, כולל המצוה להטיל ציציות בבגד ד' כנפות. וקיצרתי.

הידעת | בני ישראל נכנסו לים סוף כשהם מעוטפים
בציצית!

בסוכה ס' תרפג כתב הראב"ה דבר מפליא: בני ישראל ירדו לים סוף כשהם מעוטפים [בציצית] וזה הגין עליהם מלפניהם ומלאחוריהם. הוא כותב זאת כדי להסביר את הכוונה ב"קטן יודע להתעטף" דהיינו להשליך ב' כנפות מלפניו וב' מלאחוריו ולאחזו כשורה בשעת ק"ש.

המהדירים העירו שכך נמצא במדרש שהביא הרוקח בסימן שס"א והביאו הבית יוסף בסימן ח', אבל באמת כשפותחים בפנים רואים שאין זה כלל אותו במדרש. ברוקח הנ"ל כתוב כך: "כשמתעטף משליך הכנפות לאחוריו כדאיתא במדרש אבכיר בפסוק והמים להם חומה שהכריז גבריאל למים שאחריהם הזהירו שעתידין להשליך ציצית לאחוריהן וקשר של תפילין."

הרי ששם לא נזכר כלל שהם היו מעוטפים אלא שהם עתידים להתעטף בציצית, וגם כלל לא מדובר על כך שהכנפות מכל הצדדים, אלא אדרבה שבשעת העיטוף כל הכנפות לאחוריו [ומשאר הצדדים הגינו מצוות אחרות, כמו שכתוב במדרש שם: ברית מילה מלפניהם, ספר תורה מימין, ותפילין של יד משמאל].

אבל בראב"ה מבואר שהם התעטפו בציצית שהיו מלפניהם ומאחריהם וכך היו מוגנים מכל צדדיהם.

ואל תתמה על קיום עיטוף הציצית קודם מתן תורה, שהרי מצאנו שיהודה לבש ציצית. עיין ברא"ם לרש"י עה"פ חותמך ופתילך, שהשמלה של יהודה נקראת פתילך ע"ש פתילי הציצית שהיו בה. ע"ש. והרמב"ן כותב על זה: "ואם תאמר כי על שם פתילי הציצית תקרא השמלה פתיל, חלילה שיקיים יהודה מצות ציצית ויזלזל בו לתת אותו בזמה", ותמוה, וכי יש איזו קדושה בבגד עצמו שמוטל בו ציצית. ובהכרח שהרמב"ן הבין שאם השמלה נקראת על שם פתילי הציצית, בהכרח שמדובר ב"טלית של מצוה", המיועדת שיהא מעוטף בציצית, ובגד זה יש מצוה לנאותו ולכבדו ולא חלילה לזלזל בו בזימה.

זיאולוגיה | למה לא נקטו "עכבר פורח באוויר"

הר"ן בנדרים מביא דעת הירושלמי שפירש "נחש כקורת

בית הבד" - נחש מרובע. שואל הירושלמי אם כן מדוע נקט דוקא "כקורת בית הבד" הרי יכול היה לתאר דבר ריבועי אחר, ומתרץ שדרך התנא להזכיר דבר גדול, כפי שלא נקט "עכבר פורח באוויר"...

לעניות דעתי נקטה המשנה חידוש, שהרי המושג "גמל פורח באוויר" קיים במציאות, כמבואר במכות ה, א "ניחוש לגמל פרחא", ופירש רש"י "מין גמלים יש שהם קלים במרוצתם כעוף הפורח". ובאמת הגמל במרוצתו מגביה את כל ארבעת רגליו בבת אחת, ובכל פעם נוגעת רק רגל אחת בקרקע, לכן הוא באמת נראה מתעופף באוויר. ובכל זאת, אם יטען שהגמל באמת פורח באוויר תהיה זו שבועת שווא. אבל עכבר הוא שרץ השורץ על הארץ ואין שום מקום לטעות בו שהוא "פורח באוויר".

מחשבה | "אין מרובע בבריות"

הירושלמי אומר שהסיבה שזו שבועת שווא שלא תיתכן במציאות, משום שיש כלל בידינו ש"אין מרובע בבריות".

מדוע באמת לא יצר הקב"ה שום בריאה מרובעת? כנראה זהו בשביל **שלא לתחום את הגבולות**. הקב"ה נותן בשפע, ואילו האדם תפקידו לפעמים לצמצם ולתחום את הדברים. אבל מצד הבריאה, אין דבר מרובע - תחום בגבולות וזוויות, כי הבריאה שופעת ומתרחבת, ולא מצומצמת ומוגבלת.

אז, **אל נא נהיה "מרובעים"...** הבה נדע "לעגל פינות" במידת ההרחבה והשפע...

מהדף ליומי | לוחות הברית – מרובעות!

לכשנתבונן: הבריאה היחידה שנוצרה מרובעת הלא הם **הלוחות הראשונות**, הלא דבר הוא! ולפי מה שנתבאר נראה שהתורה באה ליתן גבולות ותחומים לאדם ולעולם, ולכן הם נעשו בדווקא בצורת מרובעת.

והנה, בהרבה בתי כנסיות מצויירים הלוחות כשהם עגולים בצידם העליון. והנה משני בתי מדרש שונים נלחמו בתופעה זו: הגה"ק הסטייפלער זי"ע וכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל... ויש לעיין מדוע זה כל כך "כאב" להם. אך לפמ"ש"נ אולי יש כאן בעיה עמוקה, ניסיון "לעגל" את ה"ריבוע" של הלוחות... לשחרר קצת התחומים והגבולות... לכן הם נלחמו להחזיר את ה"ריבוע"!!